

ตั้งการ์ด ใส่หน้ากากจนหน้าเจ็บ : ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในยุคโควิด

ดอกกรัก พยัคศรี

นักวิชาการ กลุ่มงานคลังข้อมูล
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
รุ่งตะวัน อ่วมอินทร์ content editor

ผมเคยคิดว่า เมื่อผ่านช่วงเวลาที่เราที่โรคระบาดโควิด-19 ระบาดอย่างหนักผ่านพ้นไป ชีวิตของผมก็จะกลับมาเป็นปกติสุขเหมือนเดิม และผมก็มั่นอกมั่นใจด้วยว่ามันต้องเป็นเช่นนั้นจริง ๆ

ผมค่อนข้างที่จะเข้าอกเข้าใจบุคลากรทางการแพทย์ที่ต้องสวมหน้ากากอนามัยเกือบจะตลอดเวลาในแต่ละวัน เพราะแค่ผมสวมหน้ากากอนามัยในวันหนึ่งเพียงแค่นี้ก็เหนื่อยใจแล้ว ผมก็รู้สึกอึดอัด หายใจไม่ออก ฝ้าขึ้นแว่น เจ็บหู เจ็บตึง เจ็บหน้า สารพัดเอาามาเจ็บได้ทุกที่ บางทีพูดหรือหาขณะใส่หน้ากากก็พาลเหม็นขึ้นปากตัวเองเข้าไปอีก

ถึงจะผมไม่ชอบใส่หน้ากากอนามัยเท่าไร

แต่...ในช่วงนี้ผมเองก็ยังคงต้องพึ่งพาหน้ากากอนามัยอยู่พอสมควร ทั้งหน้ากากใช้แล้วทิ้ง หรือหน้ากากผ้า หากพบเบาะแสการขายในราคาที่พอรับได้ ก็จะไปซื้อเพื่อสำรองเอาไว้ใช้ เพราะหน้ากากกลายเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันไปแล้ว

ยิ่งคนซื้อหลังซื้อผมต้องมีหน้ากากอนามัยสำรองไว้ใช้ในหลาย ๆ สถานที่ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน ในกระเป่าเป้ หรือแม้กระทั่งในรถ บางครั้งก็มีเพื่อนฝูงเดินทางไปด้วยกันลืมหืมหน้ากามา เราก็ต้องมีบริการให้ด้วย

จริง ๆ ผมก็มานั่งคิดนะว่า เราสวมหน้ากากอนามัยกันเพราะอะไร?

ผมเดาว่าน่าจะมีหลายสาเหตุปัจจัย อาจเป็นเพราะความกลัวที่จะต้องติดเชื้อจากผู้อื่น และกลัวว่าเชื้อเราจะไปติดผู้อื่น หรือเป็นการให้ความร่วมมือกับภาครัฐที่ส่งเสริมให้ผู้คนที่ตั้งการ์ดไว้เหนียวๆ ห้ามตก หรือเป็นเพราะเราห่วงใยใส่ใจสังคม เห็นอกเห็นใจ และมีส่วนรับผิดชอบต่อผู้อื่น หรือเราเห็นคนอื่นใส่ เราไม่อยากแปลกแยก แยกแยะ เราก็เลยต้องสวมหน้ากากบ้าง หรือเป็นเพราะเราเห็นป้ายหน้าร้านค้ากำหนดให้สวมหน้ากากอนามัยก่อนเข้าร้าน ฯลฯ ผมคิดว่ามันก็คงเป็นไปได้ทั้งหมด

ยังสถานการณ์ระดับโลกตอนนี้ก็เข้าขั้นวิกฤต ฟากฝั่งประชาชนอเมริกามีผู้ติดเชื้อ และผู้เสียชีวิตจึงพุ่งขึ้นสูงจนน่าตกใจ ยอดผู้เสียชีวิตในสหรัฐฯ พุ่งสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก ตั้งแต่ต้นเดือนเมษายน และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างก้าวกระโดด

ในช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมา ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค (CDC) ของสหรัฐฯ เริ่มแนะนำให้ประชาชนสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าในที่สาธารณะ เพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของไวรัส แต่นายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐฯ กล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า เขาจะไม่ทำตามคำแนะนำนี้

“ผมคิดว่า ผมจะไม่ทำเช่นนั้น” นายทรัมป์กล่าวในขณะนั้น

“การสวมหน้ากากขณะพบกับประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี บรรดาผู้มีอำนาจ กษัตริย์ และราชินี คงไม่เห็นผมทำเช่นนั้น”

จนเมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตในสหรัฐฯ ทะยานอย่างต่อเนื่อง ในวันที่ 12 กรกฎาคม 2563 สำนักข่าวบีบีซีได้รายงานว่าเป็นครั้งแรกที่เห็นประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ของสหรัฐฯ สวมหน้ากากในที่สาธารณะ นับตั้งแต่เริ่มมีการระบาดของโควิด-19¹

กลับมาที่บ้านเรา

ไม่ใช่เฉพาะผมหรอกที่พยายามตั้งการ์ดใส่หน้ากากอย่างยิ่งยวด เวลาผมไปร้านค้า ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ หรือแม้แต่ยามขึ้นรถโดยสารสาธารณะ ผมก็เห็นทั้งคนขับรถเมล์ กระเป๋ารถเมล์ คนโหนรถเมล์ แม่ค้า พนักงานขาย คนเดินถนนทั่วไป ใส่ใจตั้งการ์ดใส่หน้ากากกันอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

ผมคิดว่า ในบางอาชีพที่ต้องใส่หน้ากากตลอดทั้งวัน มันก็เป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตอยู่เหมือนกัน อึดอัด หายใจไม่ออก เจ็บหน้า ผู้หญิงบางคนก็บ่นว่าทำให้ผิวขึ้นอีกต่างหาก

แต่เพื่อที่เราจะเป็นส่วนหนึ่งที่ร่วมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ใครๆ ก็ต้องยอมที่จะลำบากกายเพื่อรับผิดชอบต่อส่วนรวม

แต่ก็นั่นแหละ ก็อาจมีบ้างบางคนที่ไม่สวมหน้ากากอนามัย ผมว่าเขาก็คงมีเหตุผลที่ไม่สามารถสวมมันได้ สำหรับผมหากมันไม่เหนือบ่ากว่าแรงมากนัก ผมก็ยังคงให้ความร่วมมือได้ แม้จะไม่ชอบใจก็ตาม

ดังนั้นหากผ่านสถานการณ์วิกฤตินี้ไปได้ ผมคงต้องบอกลาหน้ากากอนามัยอย่างถาวรเสียที (หากไม่ป่วยจริง ๆ ก็จะไม่ใส่)

แต่แล้ว มันก็ไม่เป็นอย่างที่ผมคิดนะซี

เวลาผมจะสตาร์ทท้อกรรทุกครั้งที่มักจะตั้งสติก่อนเสมอตามแคมเปญเค้าว่าไว้ “ตั้งสติก่อนสตาร์ท” จะตรวจดูทุกอย่างให้เรียบร้อยอยู่เสมอ โดยเฉพาะการคาดเข็มขัดนิรภัย ผมมักจะไม่เคยลืม

วันหนึ่ง ขณะที่ผมขับรถออกจากบ้านไปได้ไม่กี่กิโลเมตร อยู่ๆ ก็มีความรู้สึกว้าว เอ่อ ขอโทษนะครับ รู้สึกว่าผม ลืมจะใส่กางเกงในมา มันรู้สึกว้าวๆ หวิวๆ โหวงๆ โลงๆ แปลกๆ อย่างไรก็ไม่รู้ จากนั้นก็เริ่มรู้สึกว่า ไม่ได้ใส่เสื้อ ไม่ได้ใส่กางเกง ไม่ได้ใส่ถุงเท้า ไม่ได้ใส่รองเท้า

ผมรู้สึกว่ากำลังเปลือยกายขับรถ!

มือผมที่จับพวงมาลัยบังคับรถอยู่ รีบตัวตรวจจับตามร่างกาย เพื่อสำรวจอาการของตัวเอง แล้วก็พบว่ายัง อยู่ครบ ไม่ลืมแม้แต่กางเกงในก็ใส่มาด้วย

พลา้นที่มือผมตัวตบไปตบบริเวณหน้าอก ในใจผมก็อุทานด้วยถ้อยคำอันหยาบคายว่า “โอ้ Shit” ทำผม กระตือบเร่งอย่างแรง สองมือหักพวงมาลัยเข้าข้างทาง และก็ไม่มีสิ่งที่จะดูกระจกมองหลังด้วยว่า มีรถตามหลังมา อย่างกระชั้นชิดหรือเปล่า

ให้ตายสิ ผมลืมได้ไง ความเป็นความตายของตัวเองแท้ๆ

เข้านี้สติของผมคงไม่ครบ แต่ก็ยังจะสตาร์ทออกมาด้วยความเร่งรีบเสียจนลืม “คาดเข็มขัดนิรภัย” นี่เป็น สาเหตุที่ทำให้ผมรู้สึกแปลกๆ ตั้งแต่เคลื่อนรถออกมาจากบ้าน

ผมไม่เคยรู้สึกอะไรแบบนี้อีกเลยจนกระทั่ง วันหนึ่งผมมีธุระอันต้องไปซื้อของที่ร้านค้าแห่งหนึ่ง หลังจากจอด รถได้ที่เข้าทางแล้วก็ดับเครื่องปลดเข็มขัดนิรภัยแล้วเดินลงจากรถ ปิดประตู กดรีโมทเพื่อล็อครถเรียบร้อย

คล้อยหลังไปสามสี่ก้าว ความกระอักกระอ่วนก็ถาโถมเข้าหาอย่างฉับพลัน ผมหยุดเดินเพื่อสำรวจว่าเกิด อะไรขึ้นกับตัวเอง ทำไมมันถึงได้รู้สึกโหวงๆ หวิวๆ ขึ้นมาความรู้สึกนี้มันเหมือนกับ.. เหมือนกับ.. อะไรสักอย่างผม นึกไม่ออก มือผมเริ่มคลำปายร่างกายตนเอง กระเป๋าตังค์มี โทรศัพท์มือถืออยู่ เสื้อผ้าแพรรณครบ ชั่วอึดใจหนึ่ง ผมก็นึกขึ้นได้ว่า มันเป็นความรู้สึกเดียวกันกับที่ผม “ลืมคาดเข็มขัดนิรภัย”

พอนึกได้ตั้งนั้น ผมจึงรีบวิ่งกลับไปรีด กดรีโมทปลดล็อค แล้วเปิดประตู เอามือเอื้อมไปหยิบหน้าากา ออนามัยที่อยู่บนคอนโซลหน้ารถมาสวมใส่ที่ใบหน้า แล้วเดินกลับเข้าไปซื้อของที่ร้านค้าได้อย่างสบายใจ

คิดดูเถอะว่า...การด์หรือความพยายามที่จะมีส่วนรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้สิงอยู่สามัญสำนึก
ของผมไปเสียแล้ว และคิดว่าคนอื่นๆ ก็คงรู้สึกไม่ต่างกัน

---

¹www.bbc.com/thai/international-53381382 เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2563